

תפ"ח 12421/08/20 - מדינת ישראל נגד עמיר ברכאת, פרח ברכאת

בית המשפט המחוזי בחיפה

תפ"ח 12421-08-20 מדינת ישראל נ' ברכאת(עציר)
ואח'

לפני הרכב כבוד השופטים: יחיאל ליפשיץ [אב"ד] גלית ציגלר, שמואל מנדלבוים
המאשימה מדינת ישראל באמצעות פרקליטות מחוז חיפה - פלילי

נגד

הנאשמים

עמיר ברכאת

פרח ברכאת

באמצעות באי כוחם - עו"ד אביגדור פלדמן ועו"ד עמרי ברבש

גזר דין

השופטת גלית ציגלר:

מבוא

1. הנאשמים הורשעו, לאחר שמיעת ראיות בהכרעת דין מיום 25.12.22, בביצוע עבירת רצח באדישות בצוותא, לפי סעיף 300(א) + 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") על פי נוסחו לאחר **תיקון 137 לחוק העונשין**.

מדובר באירוע טרגי בו הנאשמים חברו יחד ותקפו את נגיב עבדאללה ז"ל שהיה כבן 32 שנים (להלן: המנוח), באכזריות ובאלימות במטרה "ללמד אותו לקח" על רקע כבוד המשפחה, "לקח" אשר הוביל בסופו של יום לגדיעת חי אדם והפיכת עולמם של בני משפחתו.

עובדות המקרה

2. עובדות המקרה כפי שנקבעו בהכרעת הדין;

הנאשמים הם בני דודים אשר בינם ובין המנוח קיימת קרבה משפחתית רחוקה והיכרות מהכפר.

עובר ליום 28.06.20 בשעות הצהריים, שמע נאשם 2 מאחותו, על כך שהמנוח מטריד אותה במשך תקופה. זמן קצר לאחר מכן שיתף נאשם 2 את נאשם 1 בעניין, שניהם כעסו והחליטו לטפל בכך בעצמם, להיפגש עם המנוח להרתיעו

ולהזהירו שיתרחק מאחותו של נאשם 2 ויפסיק את מעשיו המטרידים. לצורך כך ניצל נאשם 1 את העובדה שהמנוח פנה אליו זמן סמוך קודם לכן והתעניין לרכוש את רכבו. הוא התקשר למנוח באמתלה שהוא רוצה לשוחח עמו לגבי הרכב והם קבעו להיפגש בטיילת בכביש הראשי המחבר בין הכפרים כסרא וסמיע. הנאשמים הגיעו למקום ברכבו של נאשם 1, ושניות ספורות אחריהם הגיע למקום גם המנוח ברכבו יחד עם שתי בנותיו, האחת בת 3 שנים והשנייה בת 3 חודשים.

תחילה, ובעודם ברכב, ניהלו הנאשמים שיח עם המנוח ואחרי כדקה יצא נאשם 1 מרכבו הלך לכיוון רכבו של המנוח, שיצא גם הוא מרכבו, ואז התנפל נאשם 1 על המנוח והחל להכותו, כך שנתן לו אגרוף בפניו והטיח אותו בחוזקה על הרכב. נאשם 2 הצטרף אל הנאשם 1 ללא שהיות, והשניים היכו את המנוח מכות קשות בראשו ובחלקי גופו השונים לרבות דחיפות, אגרופים ובעיטות, וזאת כשהוא אך מתגונן מפניהם ואינו משיב במכות. הנאשמים לא הרפו מהמנוח גם כשניסה לברוח מפניהם, הם הפילו אותו לארץ ולא אפשרו לו לקום ולהימלט, ובעודו מוטל על הקרקע הוסיף נאשם 1 והיכה אותו בחוזקה מספר מכות בעזרת אבן בצד השמאלי של גופו באזור המותן, באופן שצלעותיו נשברו ונגרמו לו קרעים בטחול. גם לאחר שהאבן עפה מידו המשיך נאשם 1 ובעט במנוח, נתן לו עוד אגרופים שכולם מכוונים לאותו מקום בגוף, בעוד נאשם 2 חובט במנוח השכוב על הקרקע ובוטט בו בצורה קשה.

בשלב מסוים, בזמן שהנאשמים היכו את המנוח, הגיע למקום אחיו של המנוח, וחרף ניסיונותיו של האחרון להניא אותם ממעשיהם, הנאשמים לא חדלו מכך. בהמשך נאשם 1 דחף בכעס את האח בצורה מאיימת ולא אפשר לו להתקרב למנוח, ואילו נאשם 2 המשיך לחבוט במנוח שהיה שרוע על הארץ חסר אונים.

לאחר זמן קצר הצליח אח המנוח להסיט את תשומת לב הנאשמים והם הרפו מהמנוח, וזה ניצל את ההזדמנות, קם על רגליו וברח מהמקום, תוך שהותיר שם את שתי בנותיו הקטינות ואת רכבו, ואת אחיו עם הנאשמים.

המנוח ברח מהנאשמים כשהוא פצוע וכאוב, מתקשה לנשום ועל פניו סימני מכות. הנאשמים לא הרפו והמשיכו במרדף אחריו במטרה לתקפו, כשנאשם 2 רץ והרים אבן שהיה בכוונתו להשליך עליו, בעוד נאשם 1 הפיל בדרכו תמרור ושבר חלון של רכב אקראי שעמד במקום, ואחר כך קפץ ועלה על רכב גרר שעבר שם, במטרה לקצר את המרחק בינו לבין המנוח. המנוח שהבחין בהם נמלט לתוך מטע זיתים בצד הדרך.

הנאשמים נכנסו למטע בעקבות המנוח כדי לחפש אחריו ולהמשיך את התקיפה, ונהג הגרר שהלך עימם שמע אותם אומרים שהמנוח קיבל את המגיע לו, שהוא מדמם ופצוע וכדאי שיברחו, ותוך זמן קצר משלא מצאו אותו הם יצאו משם וחזרו לרכבם.

בחלוף זמן לא רב, נמצא המנוח כשהוא חבול ובמצב קשה שרוע על הארץ לצד הכביש, כשעיקר פציעותיו היו בפנים, וניכרו סימני חבלות בראשו וליד עיניו כמו גם קשיי נשימה, עד שאיבד את הכרתו ונלקח באמבולנס לבית החולים. בדרך לבית החולים כבר נקבע מותו של המנוח, והסתבר כי נגרם כתוצאה מהלם תת נפחי מקרעים בטחול, שנגרמו מחבלה קשה באזור מותן שמאל כתוצאה מהחבלות שגרמו לו הנאשמים.

3. כאמור, לאחר שמיעת ראיות ביום 25.12.22 ניתנה הכרעת הדין בעניינם של הנאשמים, והם הורשעו בעבירה המיוחסת להם. לבקשת ב"כ המאשימה, הורינו על עריכת תסקיר קורבן בנוגע למשפחת המנוח, וכן תסקיר בעניינו של הנאשם 2, בהיותו מתחת לגיל 21 ביום ביצוע העבירה. לא התבקש תסקיר בעניינו של נאשם 1.

תסקיר שירות מבחן בעניינו של הנאשם 2

4. התסקיר מונה את נתוני האישיים והמשפחתיים של נאשם 2 כיום כבן 20, הוריו גרושים, והוא חי עם אביו אשר נישא בשנית. הנאשם 2, סיים לימודיו התיכוניים בבגרות חלקית ועבד לסירוגין בעבודות בניין, והוא נעדר עבר פלילי.

בהתייחסו לעבירה, תאר כי הרקע לביצועה היה ניסיון המנוח - שהיה אדם נשוי ואב לילדות - ליצור קשר רומנטי עם אחותו והפגיעה בכבוד המשפחה בשל כך. לטעמו כל אדם אחר היה נוהג כמוהו. הנאשם 2 הסביר כי היה בכוונתו לשוחח עם המנוח אולם כשראה את נאשם 1 מכה אותו, הצטרף אליו והוציא את זעמו הרב על התנהגות המנוח ולא הצליח לשלוט בעצמו באותה עת. הנאשם 2 הוסיף וציין כי לא חשב שהמנוח נפצע משום שלא הבחין בדם.

נאשם 2 הביע חרטה על מעשיו וצער על מות המנוח שיש לו משפחה, אך לצד זאת ציין כי בחברה שבה גדל הבין "שאם מישהו מתנהג כך מגיע לו שיכו אותו", ולדבריו, זהו אירוע ראשון בו הוא מכה אדם.

עוד עלה מהתסקיר, כי נאשם 2 מתפקד באופן חיובי במסגרת בית הסוהר, מאז מעצרו לומד בכיתת חינוך, תומך בעצורים, מביע נזקקות טיפולית ושולב בקבוצות טיפוליות, וכן משתתף בשיחות פרטניות עם העו"ס באגף. אך הוערך כי מדובר בשלב ראשוני בלבד.

שירות מבחן התרשם שלנאשם נטייה להיגרר ולהיות מושפע מבני משפחתו ומקודים תרבותיים וחברתיים בהם גדל, ובזמן ביצוע העבירה התקשה לווסת את רגשותיו ופעל ללא שיקול דעת או חשיבה על השלכות מעשיו. כך שגם בחלוף הזמן, הוא אמנם נטל אחריות על התקיפה אך לא על המוות שגרם, ולא הביע אמפטיה לפגיעה במנוח ובמשפחתו. הנאשם 2 ממקד את צערו סביב המחיר אותו הוא ובני משפחתו משלמים בעקבות תוצאות המעשה.

לסיכום ובהתחשב בכלל הנתונים הנ"ל, העריך שירות המבחן כי קיים סיכון גבוה ברמה חמורה גבוהה להישנות עבירות דומות בתחום האלימות בעתיד, והמליץ על ענישה מוחשית והרתעתית לצד המלצה לגורמי שבס לשלבו בהליך שיקומי אם יביע רצון בכך.

תסקיר קורבנות העבירה

5. ביום 21.05.23 התקבל תסקיר אודות הורי המנוח, אחיו ואלמנתו. בשל צנעת הפרט לא אעמוד על כל

המובא במסגרת התסקיר, אולם הונחה לפנינו תמונת נזק חמורה וקשה מאוד, שברקע לה האירוע האכזרי והפתאומי בו נרצח המנוח לעיני שתי בנותיו והדבר הפך לציר מרכזי בחיי בני המשפחה.

עלה כי מאז האובדן ועד היום בני המשפחה מלווים בתחושות של כעס, ייאוש, עצב, ופגיעה בתחושת הביטחון.

שירות המבחן התרשם, כי בני המשפחה חווים אבל מורכב שטרם עובד שפוגע קשות במצבם הנפשי, הרגשי והתפקודי ומשליך על תחומי חייהם השונים, והם אף פיתחו תסמינים פוסט טראומתיים. ניכר כי בני המשפחה מתקשים להתמודד עם האובדן ולנהל שגרת חיים. עוד עלה, כי העובדה שמשפחת המנוח מתגוררת בסמיכות למקום האירוע וכן הקשר המשפחתי בין הנאשמים למשפחת המנוח, מהווים אף הם הכבדה נוספת ביכולתם להתמודד עם האובדן. בני משפחת המנוח התייחסו לעונש שיטל על הנאשמים, והביעו חשש עמוק כי הענישה לא תשקף את חומרת מעשיהם וכי סבלם לא יילקח בחשבון.

המנוח היה בן 32 ביום הירצחו, הותיר אחריו אישה צעירה בת 26 ושתי בנות, בת 3 שנים ובת 3 חודשים. טרם הירצחו החל עבודה חדשה. הוא תואר כאדם אהוד ומקובל חברתית, שדאג לבני משפחתו והיווה עבורם עוגן. לאחר מותו חזרה אלמנתו לגור בבית הוריה עם שתי בנותיהם.

בתסקיר תיארה **אמו של המנוח** קשר קרוב עמו וסיפרה שנהג לדאוג לצרכיה ולסייע לה. מאז מות בנה האם מתקשה להתמודד עם עוצמת האובדן והכאב וחווה פגיעה תפקודית ורגשית. בנוסף תיארה התדרדרות במצבה הבריאותי. עוד שיתפה האם כי העובדה שקיימת קרבה משפחתית בינה לבין הנאשמים מקשה עליה וגורמת לה לתחושת אשמה.

האב שיתף כי למרות הזמן שחלף הוא שרוי באבל כבד וצער עמוק בעקבות מות בנו. נסיבות האירוע מלוות אותו באופן תמידי, והוא מתקשה להסתגל למציאות החדשה בה בנו אינו בחיים. האב מרגיש כי האחריות למצב בני משפחתו מוטלת עליו, והוא נמנע מלשתף ברגשותיו וקשייו, דבר המעצים את בדידותו. כמו כן האב נושא עמו תחושות קשות של חוסר אונים כשהוא חרד וטרוד מהעתיד לבוא היות שלא מדובר במוות טבעי.

אחיו של המנוח תיאר קשר קרוב עמו ושיתף כי חייו נחצים לשניים טרם מות אחיו ולאחר מכן. האח חש רגשות אשמה נוכח העובדה שבאירוע לא העריך את עוצמת הפגיעה של הנאשמים במנוח, והדבר מקשה עליו בעיבוד האבל. האח טרוד במחשבות בלתי פוסקות מה יכול היה לעשות אחרת באירוע כדי להציל את המנוח. כמו כן, תיאר האח כי החשיפה הישירה לאירוע הטראומתי גרמה לו למחשבות טורדניות ופלאשבקים. כיום חווה את העולם כמקום מסוכן, לא צודק ושרירותי.

אלמנתו של המנוח שיתפה במצוקה הרבה ובקשיים עימם היא מתמודדת, ובהשלכות האובדן על חייה וחי בנותיה שהפכו ליתומות שלא יזכו עוד בדמות אבהית שתלווה אותן בתחנות השונות בחייהן, בדגש מיוחד על בתם הבכורה אשר נכחה באירוע וחווה את האלימות כלפי אביה באופן ישיר.

לסיכום, ולאור כלל הנתונים המליץ שירות המבחן להטיל במסגרת העונש פיצוי כספי משמעותי לבני המשפחה, כהכרה בפגיעה הקטלנית והקשה במנוח וכהכרה בסבלם העמוק של בני המשפחה ובקשיים הרבים שהם חווים בהתמודדות המורכבת עם האובדן.

ראיות לעונש

6. מטעם המאשימה העיד אביו של המנוח, מר ריקרד עבדאללה, שמסר כי המנוח היה בנו הצעיר מבין שני אחים והיה לו חלק חשוב ומרכזי בתרומה לתא המשפחתי, כך שחסרונו מורגש ביתר שאת. האב תיאר כי טרם אירוע הרצח המשפחה הייתה מאושרת בחלקה ומעת שהמנוח נרצח הכל עצר מלכת ועצב כבד שורר בביתם. עוד הוסיף על הקושי של המשפחה להתמודד עם העובדה שהמנוח נרצח באלימות קשה מול בנותיו הפעוטות, אשר הגדולה מבניהן בת 3 בלבד, והיא משחזרת את מה שהתרחש לעיתים קרובות.

גם אמו של המנוח, גב' עטור עבדאללה, העידה לפנינו וסיפרה על המצוקה אליה נקלעה המשפחה, מסרה כי מעשי הנאשמים הרסו את משפחתה, וחרף כך הם לא לוקחים אחריות על מעשיהם, אלא להיפך. לתחושתה אין בהם חרטה. אמו של המנוח הביעה צער על מותו המיותר ותיארה את ההשלכות של מותו על בנותיו. בסוף דבריה, ביקשה שיוטל על הנאשמים העונש הקשה ביותר.

מטעם ב"כ הנאשמים הוגש הסכם סולחה מיום 13.03.21 שנכרת בין משפחת ברכאת למשפחת עבדאללה (סומן נ/1).

בנוסף, הוגש מכתב עדות אופי, ממנהל בית הספר הרב תחומי עמל אלוג'דאן כסרא סמיע, מר נזיר רבאח, בו למד נאשם 2 טרם מעצרו במשך 3 שנים. המנהל העיד כי הנאשם הוא ילד ממושמע, אחראי, ובעל נתינה התומך בחבריו. (נ/2)

טיעוני המאשימה לעונש

7. ב"כ המאשימה הגיש טיעונים כתובים וטען בעל פה, כי מתחם העונש ההולם את המעשה **נע בין 20 ל- 24 שנות מאסר בפועל**, מאסר על תנאי, קנס ופיצוי לטובת משפחת המנוח.

ב"כ המאשימה התייחס בטיעונו לערכים המוגנים שנפגעו לרבות קדושת החיים, ההגנה על שלמות הגוף, הביטחון האישי, הסדר הציבורי ושלום הציבור בכלל.

ב"כ המאשימה ציין כי חרף גילם הצעיר של הנאשמים והיעדר עבר פלילי, הם ביצעו עבירה מהחמורות ביותר בשל תוצאותיה ונסיבות ביצועה.

באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, ב"כ המאשימה מנה נסיבות מחמירות לשיטתו ובין היתר, התכנון מראש אשר קדם למפגש בין הנאשמים לבין המנוח, התקיפה והאלימות הקשה בה נקטו הנאשמים בנוסף לשימוש באבן בה היכו אותו. ב"כ המאשימה הוסיף וטען, כי האכזריות של האירוע נלמדת מהעובדה שגם לאחר בריחת המנוח יצאו הנאשמים בעקבותיו למטע הזיתים כדי להמשיך את התקיפה שהפסיקה רק משום הגעת אחיו למקום. בנוסף נטען, כי השארת המנוח במקום בלי להושיט לו עזרה חרף ידיעת הנאשמים על חומרת הפגיעה שנגרמה לו בעקבות מעשיהם, מבטאת את אדישותם לגורלו. ב"כ המאשימה ביקש לתת משקל לכך שהעבירה בוצעה בצוותא תוך שהדגיש את פער הכוחות בין המנוח לנאשמים, ואת העובדה שבמהלך האירוע לא נשקפה להם כל סכנה מצדו כשהוא אך התגונן מפניהם.

ב"כ המאשימה ביקש לראות בחומרה את התנהלות הנאשמים, שעל אף ניסיונותיו של אח המנוח ונוכחות בתו הפעוטה שצפתה בכל האירוע, המשיכו הנאשמים במעשיהם האלימים. לשיטתו, התנהלות זו מלמדת על המסוכנות הנשקפת מהנאשמים, על חוסר שליטתם במעשיהם ועל נחישותם. עוד טען, כי האירוע יכול היה להסתיים בכל שלב אך הנאשמים בחרו להמשיך ולהכות את המנוח חרף ההזדמנויות שעמדו בפניהם לחדול מכך.

ב"כ המאשימה עמד גם על חומרת הנזק אשר נגרם מביצוע העבירה, לרבות גילו הצעיר של המנוח שהותיר אחריו אלמנה בת 26 ביום הרצח, ושתי בנות אשר אחת מהן צפתה באלימות הקשה כלפי אביה, תוך שהפנה לתסקיר נפגעי העבירה המתאר את הנזק החמור אשר נגרם לבני משפחת המנוח בעקבות מותו.

ב"כ המאשימה ביקש להתחשב בפגיעה שנגרמה למשפחת המנוח ולקרוביו, וכן לפגיעה בתחושת הביטחון של הציבור כולו נוכח ביצוע העבירה במקום פומבי ציבורי.

ב"כ המאשימה הפנה לפסקי דין שמלמדים על מדיניות הענישה. כמו כן, הפנה לאמור בתסקיר שירות המבחן בעניינו של נאשם 2, שלפיו קיים סיכון גבוה ברמת חומרה גבוהה להישנות עבירות דומות בתחום האלימות.

אשר לפסיקת פיצוי למשפחת המנוח טען, שנכח הנזק החמור שנגרם למשפחה יש להטיל על הנאשמים פיצוי מקסימאלי, תוך שהפנה לע"פ 105/17 **זיתוני נ' מדינת ישראל**, (ניתן ביום 26.12.17) ועוד הוסיף לנוכח הסכם הסולחה שנחתם בין המשפחות, כי חרף העובדה שבהסכם נקבע שנפגעי העבירה יוותרו על פיצוי נוסף וחרף סעיף השיפוי שנקבע ביניהם, יש לפסוק פיצוי שיבטא את הסלידה ממעשיהם של הנאשמים, ואין בהסכם הסולחה כדי לפגוע בטיעוני המאשימה או להשפיע על המהות הגלומה בפיצוי.

לסיום, ב"כ המאשימה ביקש להביא בחשבון את חומרת ונסיבות ביצוע העבירה, חוסר לקיחת אחריות מלאה מצד הנאשמים ואי הכרה בתוצאות הקשות של מעשיהם. לאור כך ביקש להטיל עונש של מאסר בפועל הנמצא ברף הבינוני של המתחם וכן מאסר מותנה ופיצוי ברף העליון.

טיעוני ההגנה לעונש

8. בא כוח הנאשמים בטיעוניהם לעונש התייחס גם לנימוקי הכרעת הדין וזאת במטרה להציג את נסיבות האירוע ככאלו שמצדיקות עונש מתון.

ב"כ הנאשם טען כי נוכח מגמת ההחמרה בענישה בעקבות תיקון 137 לחוק העונשין (להלן: "התיקון") הבאה לידי ביטוי בכך שעבירת ההמתה באדישות נכרכה לעבירת הרצח, על התביעה הנטל להוכיח יסוד חפצי של אדישות כלפי מוות. במקרה זה, על אף הרשעת הנאשמים בעבירה זו הוא סבור כי היסוד החפצי היה לחבלה חמורה ולא למוות, וזאת ניתן ללמוד מנסיבות המקרה, שהתרחש באור יום, סכסוך שנועד רק "ללמד לקח", המקום הפומבי של האירוע, והשימוש באבן ולא בנשק חם או קר.

ב"כ הנאשמים ביקר את התיקון, בכך שהעונש על עבירת רצח באדישות הוא מאסר עולם מבלי שמתבצעת לשיטתו הבחנה בין מקרים השונים בחומרתם, ובתוך כך ביקש להתחשב בעובדה שמדובר במקרה שחומרתו פחותה, ואין להשוותו למקרים של המתה באדישות בהם נעשה שימוש בנשק, סכין, קרש עץ, מוט ברזל או מכות שהיו מכוונות לראש, שבהם התנהגות הנאשם הייתה אנטי חברתית ברורה. ביקורתו של הסניגור התמקדה בכך שרפורמת עבירות ההמתה נועדה לצמצם את המדרגה בין עבירת הריגה לעבירת רצח, אך היות שלשיטתו הרפורמה נעצרה באמצע, נוצרה מדרגה גדולה בהרבה משהייתה בין עבירת המתה בקלות דעת הנושאת עונש מקסימלי של 12 שנות מאסר לבין עבירת רצח באדישות המאפשרת הטלת עונש של מאסר עולם.

נוכח האמור, ביקש ב"כ הנאשמים מבית המשפט לגזור עונש מדוד שיהלום את נסיבות המקרה ולא כזה שהוטל במקרים אחרים בהם הורשעו נאשמים בעבירת רצח באדישות, בנסיבות חמורות בהרבה לשיטתו. בנוסף ציין ב"כ הנאשמים כי המחוקק קבע בגין עבירה זו עונש מקסימלי בלבד, ולכן בית המשפט רשאי ואף צריך להתחשב בנסיבות הספציפיות והייחודיות של המקרה ולגזור עונש מקל בהרבה.

ב"כ הנאשמים ביקש להתחשב גם בגילם הצעיר של הנאשמים, בהיעדר עבר פלילי, בכך שעתידיהם עוד לפנייהם ובכך שמדובר בשני נאשמים נורמטיביים. לטעמו, גם לעובדה שקשרו עצמם למות המנוח באופן מיידי וניהלו את רוב ההליך בשאלת היסוד הנפשי שהיה להם באותה עת, מצדיקה התחשבות והקלה.

דברי הנאשמים

9. נאשם 1 מסר כי הוא מבין שנכח בזמן הלא נכון במקום הלא נכון, וכי אם היה צופה את תוצאות מעשיו לא היה מגיע לזירה. הוא התנצל בפני בנות המנוח וממשפחתו תוך שציין שהוא גדל כילד יתום ומבין את כאבם.

נאשם 2 מסר בדבריו לעונש כי הוא מבקש סליחה על מעשיו והביע חרטה. לדבריו במסגרת המעצר, אין לו עבירות משמעות והוא תומך ומסייע לעצורים אחרים. עוד ציין, כי האירוע הזה הרס את עתידו, את המשפחה שלו ואת הבית של המנוח, והוא ביקש להתחשב בו כדי שימשיך בדרך הישר.

דין והכרעה

10. בהתאם לסעיף 40 ט' לחוק העונשין, ייקבע מתחם העונש ההולם על פי הערכים החברתיים שנפגעו מביצוע העבירות, מידת הפגיעה בהם, הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ומדיניות הענישה הנוהגת;

הנאשמים במעשיהם פגעו בערך החברתי החשוב מכל, קדושת חיי אדם. חשיבותו המיוחדת נעוצה בהיות כל אדם ייחודי ומיוחד שאין לו תחליף.

בעבירות המתה הפגיעה רוחבית, כך שהפגיעה נגרמת בעיקר לאנשים בסביבה החובקת את האדם שהומת. לא רק זו אלא שהמתת אדם בצורה אכזרית ופתאומית על ידי אדם אחר, פוגעת בביטחון הציבור כולו, וגורמת לחרדה קיומית, שאי הגנה והכרה בחשיבותה עלולה לערער את אמונו של הציבור ואף להביא לכאוס ציבורי.

בית המשפט העליון עמד לא אחת על החומרה המובהקת במעשה המתה המבוצע ביסוד נפשי של אדישות לקיפוח חיי אדם. חומרה שהתעצמה לאור תיקון 137 לחוק העונשין, לאחר כריכת עבירת ההמתה באדישות לעבירת הרצח בכוונה, שבצידה נקבע עונש מרבי של מאסר עולם. בכך, המחוקק הביע את יחסו ליסוד הנפשי של אדישות, וחוסר האכפתיות של הממית כלפי חיי קורבנו כמצדיק מבחינה מוסרית הטלת סטיגמה של רצח.

יפים לעניין זה את הדברים אשר נאמרו על ידי כב' השופט י' אלרון, בע"פ 8506/22 מדינת ישראל נ' מוחמד גריפאת (20.11.22), עמ' 10-11 (להלן: "עניין גריפאת"):

".... ההיגיון שבכריכתן יחדיו של מעשי המתה באדישות והמתה בכוונה טמון בכך שהאשמה הניכרת ממעשי האדיש יסודה בכך שלא אכפת לו אם הערך החברתי ייפגע אם לאו. עבור האדיש, היעדר העדפה לגבי התרחשות התוצאה מבטאת בחירה מלאה מצדו לפגיעה אפשרית בערך המוגן. משכך, היחס השלילי והמזלזל של האדיש כלפי ערך חיי אדם - והאשמה הנודעת למעשיו בגין יחס זה, קרובים יותר למתכוון המיחל להגשמת התוצאה ופועל להוציאה לפועל, מאשר לקל הדעת המקווה שזו לא תתרחש (ראו בהרחבה: מרדכי קרמניצר וחאלד גנאים הרפורמה בעבירות ההמתה (2019) לאור עקרונות היסוד של המשפט ומחקר היסטורי והשוואתי 281-262 (2020)). המחוקק ראה אף הוא באופן זה את מידת האשמה של מעשה המתה באדישות, כך בדברי ההסבר לתיקון החוק: "היסוד הנפשי של אדישות הולם את עבירת הרצח בנוסחה המוצע, משום שהוא מגלם עמדה שלילית מובהקת ויסוד נפשי מגונה כלפי הערך של חיי אדם [...]. העושה האדיש אינו חפץ בהשגת התוצאה הקטלנית, אך דווקא על רקע זה ולאור חשיבות הערך של חיי אדם, ניתן לצפות מהעושה להעדיף בבירור להימנע ממעשה שהוא צופה שיביא להתרחשות תוצאה זו. ואולם לאדיש, בניגוד לקל הדעת, אין העדפה לעניין אפשרות גרימת התוצאה. אחת היא לו אם יקופחו חיי אדם אם לאו. על כן יסוד נפשי זה מבטא זלזול מובהק והתנכרות קשה וחמורה לערך של חיי אדם, שבעטיים מעשה ההמתה

הוא מעשה חמור מובהק" (דברי ההסבר לחוק, עמ' 169).

מכלל האמור, עולה כי בעיני המחוקק המתה הנעשית ביסוד נפשי של אדישות משקפת יחס שלילי וזלזול ניכר כלפי חיי אדם (ע"פ 1464/21 קפוסטין נ' מדינת ישראל, פסקה 45 [פורסם בנבו] (11.9.2022) (להלן: עניין קפוסטין)), וכי הרפורמה בעבירות ההמתה מבטאת החמרה - מהותית, ערכית ועונשית בענישה במקרה של רצח באדישות."

בנוסף באותו עניין, עמד בית המשפט העליון על הצורך בקביעת מתחם עונש הולם מצומצם.

ולענייננו; הפגיעה בערכים החברתיים התעצמה נוכח האלימות האינטנסיבית בה נקטו הנאשמים במהלך התקיפה הגם שהתרחשה תוך זמן קצר - כ-35 שניות בלבד באמצע כביש ראשי, וזו מעידה על הלך רוחם ועל עוצמת כעסם של הנאשמים על המנוח ועל להט הרגשות שפקד אותם וכשלא ראו בעיניהם דבר חוץ מהפגיעה במנוח. כמו כן, היות והמעשים בוצעו במקום ציבור מלמד על העדר מורא ועל האימפולסיביות של העושה.

אמנם לא מדובר ברצח שתוכנן מראש, אם כי הנאשמים קבעו פגישה עם המנוח, תוך הצגת מצג שווא בנוגע לרכבו של נאשם 1 שבו המנוח התעניין, ובמפגש התנהל שיח קצר -במשך כדקה- בין הנאשמים והמנוח, אלא שמהר מדי הפך השיח לתקיפה אכזרית כשנאשם 1 יצא מרכבו והחל לתקוף את המנוח ואליו הצטרף נאשם 2 ללא היסוס. מאידך יש לתת את הדעת לעובדה שהנאשמים לא הצטיידו בכלי נשק מבעוד מועד ולא נעשה שימוש בנשק חם במהלך האירוע.

חומרה נוספת מצויה ברקע המניע למעשיהם של הנאשמים - "כבוד המשפחה" - והדרך בה בחרו ללמד את המנוח לקח באמצעות כוח ואלימות, תחת האפשרויות האחרות שהיו להם לפתור את העניין. לא אחת התייחס בית המשפט לשימוש באלימות כדרך מקובלת בחברה או תרבות מסויימת ופסל אותה מכל וכל. בע"פ 10828/03 נג' אר נ' מדינת ישראל (28.07.2005), נקבע:

"אכן, בחברה רבת גוונים ותרבויות כחברה הישראלית יהיו תחומים שבהם תינתן הדעת, ויינתן הלב, לגוני אוכלוסיה שונים. ואולם, אין כל מקום ליתן לכך משמעות במסגרת הדין הפלילי, בודאי בגילויי החמורים, ולא כל שכן כשמדובר בנטילת חייו של הזולת על רקע הקרוי כבוד המשפחה. השיקול הוא בראש וראשונה ערכי: קדושת החיים (ראו סעיף 1 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו) [...]"

אך ברור הוא כי טיעון בדבר שונות יחסיות תרבותית אינו יכול להיות מעטה להכפפתה של קבוצה באוכלוסיה ולדיכוייה, לענייננו נשים, בשם הערך של כבוד המשפחה, ובודאי לא להוות הצדקה לקלות הבלתי נסבלת של נטילת חיי אדם בשמו של ערך זה. אין מנוס מהטעמה בפני כולי עלמא: אין מקום לטענה של 'כבוד המשפחה', כמניע לנטילת חייו של הזולת, בן משפחה או אחר. שום מעשה של נטילת חיים בנימוק שחולל כבוד המשפחה אינו יכול לזכות להבנתו של בית המשפט בישראל. אין לעניין זה הבדל בין רצח כזה לכל רצח אחר; קודם לכבוד המשפחה כבוד האדם של הקרבן, שחולל לבלי שוב." (סעיפים 3 ו-6 לפסק הדין).

עוד חומרה קיימת בכך שמדובר בשני נאשמים שתקפו את המנוח ביחד, הפעילו עליו כוח רב הפילו אותו לארץ, והמשיכו וחיבטו בו חרף ניסיון המנוח לברוח מהם. הנאשמים השתמשו בפער הכוחות המשמעותי שהיה בינם לבין המנוח ולא הסתפקו בכך, אלא שהנאשם 1 אף תקף את המנוח גם עם אבן גדולה שמצא במקום ובאמצעותה והכה את המנוח מכות קשות. מכאן, שגם אם הנאשמים לא התכוונו לגרום למות המנוח הם צפו את האפשרות שמעשיהם יביאו למותו. אמרותיהם במטע הזיתים על מצבו של המנוח אך מדגישות את התייחסותם המזלזלת לחייו של המנוח.

לא זו אף זו, אלא שהנאשמים לא חדלו ממעשיהם גם כשהגיע לזירה אחיו של המנוח, והנאשם 1 דחף גם אותו על מנת שלא יפריע למעשיהם, ואלמלא הוסיף אחיו של המנוח לעשות כדי למנוע את המשך התקיפה היו הנאשמים ממשיכים להכות את המנוח. עם זאת, בהפוגה שנגרמה בשל הגעת האח הצליח המנוח לנוס על נפשו מפני הנאשמים, וברור כי היתה להם היכולת להפסיק את מעשיהם בכל שלב בשרשרת ההכאות והתקיפה האכזרית, אך הם בחרו שלא לעשות זאת.

זאת ועוד, כשהמנוח הצליח לברוח מהנאשמים, ולמרות ששוב ניתנה להם הזדמנות להפסיק את מעשיהם, הם לא הסתפקו במעשי התקיפה שבוצעו עד לבריחה ושגרמו לפציעות המנוח, אלא היו נחושים להמשיך לרדוף אחריו ולפגוע בו, למרות שידעו וראו את מצבו. גם התנהלותם במהלך המרדף, דבריהם אודות מצבו של המנוח והעובדה שעזבו את המקום ולא טרחו להזעיק טיפול רפואי או להתריע על מצבו של המנוח מלמדת על יחסם הפוגעני והאדיש כלפיו.

חשיבות רבה נודעת גם לעובדה שמעשיהם הבוטים והאלימים של הנאשמים בוצעו בנוכחות בנותיו ולעיני בתו הקטנה. עובדה זו לבדה מעידה על אדישות וחוסר האכפתיות שבמעשיהם. על כך ועל חומרת מעשי אלימות אשר מבוצעים לעיני ילדים קטנים, עמדו בתי המשפט בהזדמנויות רבות, ובמקרה זה החומרה מתעצמת שכן הקורבן הינו אביה של הילדה. (נפנה בהקשר זה לאמור בתסקיר שירות המבחן אשר עמד על הנזקים שנגרמו מהחשיפה הישירה של בתו הקטנה למעשים, וגם לעניין גריפאת שלעיל, ולע"פ 3168/19 איילין נ' מדינת ישראל (פסקה 8 לחוות דעתו של השופט נ' הנדל ופסקה 6 לחוות דעתו של השופט י' אלרון (ניתן ביום 26.1.22)).

מתסקיר נפגעי העבירה ניתן ללמוד אודות הנזק אשר נגרם לבני משפחת המנוח, שעלול ללוות אותם עוד הרבה שנים, ואף עובדה זו משפיעה על התייחסות למעשי הנאשמים.

מדיניות הענישה הנוהגת

11. העבירה בה הורשעו הנאשמים, היא מכוחו של תיקון 137 לחוק העונשין, ומדיניות הענישה בגינה מתפתחת בחלוף הזמן. אביא להלן גזרי דין שניתנו בעבירת רצח באדישות בעניינם של מי שהורשעו לאחר התיקון, וגם אם נסיבותיהם אינן זהות לאלה שבענייננו, הם יכולים לשקף את מדיניות הענישה בה נקטו בתי המשפט במקרים דומים או קרובים;

בתפ"ח (באר שבע) 51134-02-17 **ארטיום קפוסטין נ' מדינת ישראל** (גז"ד ניתן ביום 21.01.2021), הורשע הנאשם לאחר ניהול הוכחות בעבירה של רצח באדישות על כך שתקף את אמו הקשישה בהיותו שתוי, והכה אותה מכות רבות בכל חלקי גופה תוך שימוש בחפצים שונים. לאחר ביצוע מעשי האלימות ביצע הנאשם פעולות בניסיון להציל את המנוחה. בית המשפט המחוזי קבע **שמתחם העונש ההולם נע בין 15 ל- 22 שנות מאסר בפועל** וזאת לאחר שהתחשב במצבו הרגשי של הנאשם ובהיותו תחת השפעת אלכוהול כגורמים מפחיתים במידה מסוימת את מידת אשמו. בית המשפט התחשב בגילו ובמצבו המשפחתי, בהרשעותיו הקודמות בעבירות אלימות שבוצעו כלפי אמו, בתצהיר נפגע עבירה לפיו התבקש בית המשפט להקל עם הנאשם, ובהתנהגות חיובית טרם המעצר, ובסופו של דבר גזר עליו עונש של **18 שנות מאסר בפועל**. על פסק דינו של בית המשפט המחוזי הוגשו ערעורים הן מטעם ההגנה והן מטעם המאשימה.

בית המשפט העליון, במסגרת ע"פ 1464/21 + 1625/21 **קפוסטין נ' מדינת ישראל** (11.09.2022), החמיר את עונשו של הנאשם ל- **22 שנות מאסר בפועל** תוך שצין כי ערכאת הערעור אינה ממצה את מלוא חומרת הדין. ביהמ"ש העליון הדגיש כי לאחר תיקון 137 לחוק העונשין יש להחמיר בענישה בעבירת המתה שהיסוד הנפשי בה הוא אדישות באופן משמעותי מרמת הענישה שהייתה נוהגת בטרם התיקון בעבירת הריגה.

תפ"ח (חיפה) 2690-09-19 **מדינת ישראל נ' יחיא חוג'יראת** (ניתן ביום 07.02.2022): נדון עניינו של נאשם שהורשע ע"פ הודאתו, לאחר שמיעת חלק מעדי התביעה, בכתב אישום מתוקן שהוגש במסגרת הסדר טיעון בעבירה של רצח באדישות, חבלה בכוונה מחמירה, ועבירות בנשק. הנאשם הועמד לדין יחד עם בן דודו שהוא גם חברו ושכנו. ברקע העבירות סכסוך גירושין בין משפחת הנאשם למשפחת הגרוש של אחותו. כך, בעקבות תלונת אחותו של הנאשם על המשפחה היריבה החליט הנאשם לנקום בהם. הוא פנה לבן דודו שסייע לו והשיג עבורו נשק ותחמושת מתאימה. באותו יום הגיעו הנאשם ובן דודו לאזור מגורי המשפחה היריבה, ומשהבחינו באחינו של הגרוש וחברו ירה הנאשם לעברם ובן דודו סייע לו בכך שעמד לצדו והקל עליו. בית המשפט קבע **מתחם עונש הולם הנע בין 18 ל- 25 שנות מאסר**, לאחר שהתחשב בגילו הצעיר, נסיבות חייו הקשות מאוד ונטילת אחריות **וגזר עליו 18 שנות מאסר**, מאסרים מותנים וכפיצוי למשפחת המנוח בסך 150,000 ₪.

תפ"ח (מרכז-לוד) 26842-04-20 **מדינת ישראל נ' סרגי דיסלבסקי**, (ניתן ביום 06.03.2022): הנאשם הורשע ע"פ הודאתו במסגרת הסדר טיעון שלא כלל הסכמה עונשית, בעבירת רצח באדישות. המנוח היה דר רחוב שנהג ללון ולעשות את צרכיו במבוא הבניין שבו התגורר הנאשם, עד שבאחד הלילות שתה המנוח אלכוהול והשתמש בסמים והנאשם הורה לו לצאת מהבניין. בעוד המנוח הלך לאיטו לעבר היציאה, התקרב אליו המערער ובעט בפלג גופו העליון, והמשיך וחבט בו בבעיטות בפלג גופו העליון ובראשו גם לאחר שהמנוח נפל על הרצפה. הנאשם המשיך ודחף את המנוח החוצה, יצא בעקבותיו והמשיך לבעוט בעורפו ולהכותו בראשו באמצעות אגרופיו גם כשהמנוח היה שרוע על המדרכה חסר אונים. לבסוף דרך הנאשם על ראשו של המנוח ובעט בו פעם נוספת, ולאחר מכן עלה לדירתו כשהוא מותיר את המנוח על המדרכה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע **בין 17 ל- 22 שנות מאסר** והתחשב בנתוני הנאשם - צעיר כבן 35, בעל עבר פלילי, שלקח אחריות על מעשיו וביטא חרטה, כשנסיבות חייו אינן קלות ועבר הליך טיפולי חיובי, בית המשפט גזר עליו **18 שנות מאסר בפועל** ומאסרים מותנים.

בע"פ 2654/22 + 2690/22 **מדינת ישראל נ' דיסלבסקי** (06.12.2022) בית המשפט העליון קבע **מתחם עונש הולם הנע בין 20 ל- 24 שנות מאסר בפועל** והחמיר את עונשו ל- **22 שנות מאסר**.

תפ"ח (באר שבע) 13491-09-20 **מדינת ישראל נ' THAWEESIT**, (ניתן ביום 3.5.22): הנאשם הורשע במסגרת הסדר טיעון בעבירת רצח באדישות, ללא שהיו הסכמות לעניין העונש. הנאשם והמנוח אזרחים תאילנדיים שהתגררו ועבדו יחד. ערב אחד הם שתו וויסקי והחלו בוויכוח שהפך למריבה, במהלכה זרקו חפצים זה על זה ואף דחפו האחד את השני, עד שהפרידו ביניהם והנאשם עזב לחדרו. עובדה זו לא הרגיעה את המנוח והוא המשיך לצעוק ולהקניט את הנאשם. בשלב מסוים לקח הנאשם סכין מארון בחדרו ודקר את המנוח דקירה אחת בצד שמאל של בית החזה, ובהמשך הוציא את הסכין מגופו של המנוח והטמין אותו בתוך שק אורז שבחדרו ולא הזעיק עזרה. בית המשפט קבע מתחם עונש שנע בין **16 ל-22 שנות מאסר** לריצוי בפועל לצד עונשים נלווים. הנאשם נטל אחריות מלאה, נעדר עבר פלילי, ללא תמיכה משפחתית, ולא דובר את השפה ונגזרו **עליו 17 שנות מאסר**. הנאשם הגיש ערעור שעדיין תלוי ועומד.

תפ"ח (נצרת) 45953-01-21 **מדינת ישראל נ' מוחמד גריפאת** (גז"ד ניתן ביום 18.7.22): הנאשם הורשע, ע"פ הודאתו, בביצוע עבירה של רצח באדישות שיוחסה לו בכתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון. לפי ההסדר המאשימה תטען למתחם עונש הנע בין 14 ל-19 שנות מאסר ותעתור לעונש בחלקו האמצעי של המתחם, ואילו הנאשם יטען באופן חופשי. לפי כתב האישום שבו הודה הנאשם, התרחשה קטטה בין צעירים סמוך לביתו של המנוח, שבמהלכה נפגעו מספר מעורבים וביניהם אחיו של הנאשם ובנו של המנוח. כשנודע הדבר לנאשם הוא הגיע בריצה למקום ומשהבחין באחיו המדמם מראשו, נטל קרש עץ עבה שהיה במקום, הניף והנחית אותו בעוצמה על ראשו של המנוח לעיני בני משפחתו וילדיו הקטנים. המנוח התמוטט והנאשם זרק את הקרש ועזב את המקום. הנאשם צעיר נשוי ואב לפעוטים, לו הרשעה פלילית אחת, הוא הודה ולקח אחריות שמתבטאת אף בתשלום פיצוי למשפחת המנוח במסגרת הסכם סולחה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הולם הנע **בין 9 ל-15 שנות מאסר בפועל** וגזר **עליו 10 שנות מאסר**.

בע"פ 5806/22 **מדינת ישראל נ' גריפאת** (20.11.2022), קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה וקבע כי בנסיבות המקרה העונש שהושת על הנאשם סוטה במידה ניכרת לקולה ממדיניות הענישה הנדרשת לאחר התיקון, וקבע כי מתחם העונש ההולם את מעשיו נע **בין 14 ל-19 שנות מאסר לריצוי בפועל** ובהתאם השית **עליו 14 שנות מאסר בפועל**, תוך שצוין כי ערכאת הערעור אינה ממצה את מלוא חומרת הדין.

תפ"ח (נצרת) 16149-10-20 **מדינת ישראל נ' פאדי אמארה**, (ניתן ביום 20.10.22): הנאשם הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירת רצח באדישות, שיבוש מהלכי משפט ונהיגה בזמן פסילה. המנוח היה אחיינו של הנאשם ושניהם עבדו במפעל משפחתי. ביום האירוע המנוח והנאשם התעמתו על רקע צעקות המנוח במפעל והנאשם חש כי המנוח פגע בכבודו. בהמשך יצא הנאשם לחדר המדרגות והמנוח ואחיו הלכו בעקבותיו תוך שהם מתווכחים בלהט. במהלך הוויכוח נשך המנוח את הנאשם באפו וזה החל לדמם, כך שהנאשם נכנס למטבחון כדי לשטוף את פניו. המנוח נכנס אחריו ושוב פרץ ביניהם עימות מילולי, ואז נטל הנאשם סכין שהייתה מונחת שם ונעץ אותה בצד השמאלי של חזה המנוח. המנוח יצא למסדרון בעודו פצוע והספיק לקרוא לעזרה ולצעוד למדרגות. הנאשם נותר במטבחון, החביא את הסכין, נעל את הדלת והמתין למשטרה. מדובר בנאשם בן 45 אב ל 5 ילדים קטנים, בעל עבר פלילי ומאסר על תנאי. כל אלו לצד נטילת אחריות ושיתוף פעולה, הביאו לקביעת מתחם הנע בין **12 ל-18 שנות מאסר בפועל** ונגזרו **עליו 14 שנות מאסר בפועל** ומאסרים מותנים. ערעור עדיין תלוי ועומד.

תפ"ח (באר שבע) 58841-11-19 **מדינת ישראל נ' דוד אטשה** (ניתן ביום 6.12.22): בו הנאשם הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של רצח באדישות. הנאשם היה מסוכסך עם המנוח ובהם נוסף כדי לפגוש במנוח כשהוא מצויד בסכין. הנאשם קרא למנוח בטון מאיים, ולשמע קריאת הנאשם שבר המנוח בקבוק שהיה בידו ואחז בפייתו, תוך שהתקדם לכיוון הנאשם וחברו. בתגובה הניף הנאשם את הסכין וביקש מהמנוח להשליך את פיית הבקבוק, והוא עשה כן והנאשם הוריד את ידו. למרות האמור הוויכוח נמשך ואז דקר הנאשם את המנוח דקירה עמוקה בצווארו ונמלט מהמקום. בית המשפט קבע מתחם שנע בין **17 ל- 23 שנות מאסר בפועל**, בהתחשב בכך שלנאשם היו הזדמנויות להפסיק את העימות, בעובדה כי היתה רק דקירה אחת בודדת, וגם בכך שלאחר הדקירה לא ניסה הנאשם להמשיך לחבול במנוח אך בו בזמן גם נמנע מלסייע לו. עוד התחשב בית המשפט בנזק שנגרם למנוח ומשפחתו. הנאשם כבן 31, בעל עבר פלילי, הרצח בוצע זמן קצר לאחר ששוחרר ממאסר בשל עבירת נשק, והוא לא הביע חרטה על האירוע. הנאשם נדון ל- **22 שנות מאסר**. ערעור תלוי ועומד.

תפ"ח (באר שבע) 44105-09-19 **מדינת ישראל נ' אולג סמורז'בסקי**, (ניתן ביום 19.12.22): הנאשם הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירת רצח באדישות. הנאשם התגורר בקרוון, והמנוח דפק על דלתו מספר פעמים וביקש מהנאשם שיספק לו סם. הנאשם דרש מהמנוח לעזוב את המקום, וזה סירב והמשיך בשלו אף לאחר שהנאשם איים עליו כי יכה אותו בראשו באמצעות חפץ, והמנוח הגיב "לך על זה". הנאשם נטל מוט ברזל שהיה בקרוון והיכה את המנוח באזור הכתף, וחזר והיכה אותו מספר פעמים בעוצמה רבה באמצעות המוט בחלק גופו העליון. במהלך האירוע הנאשם נכנס מספר פעמים לקרוון יצא והמשיך להכות את המנוח. לאחר זמן קצר הגיעו למקום שכנים ששמעו את המנוח ומצאו אותו פצוע, ואילו הנאשם עזב את המקום. מדובר בנאשם שנחשף במשך שבועות אחדים להטרדות חוזרות ונשנות מצד המנוח, וביצע את העבירה לאחר שאיים עליו כדי שיפסיק את מעשיו. נקבע מתחם עונש הולם הנע **בין 18 ל- 22 שנות מאסר בפועל**. הנאשם בן 48, נעדר עבר פלילי, נעדר תמיכה משפחתית, הביע צער וחרטה, אך לצד זה נמצאו גם סיכון גבוה להישנות התנהגות עוברת חוק בעבירות אלימות. בית המשפט גזר עליו **20 שנות מאסר בפועל**. הגוש ערעור לבית המשפט העליון שעודו תלוי ועומד.

12. לאור כל האמור, בהתחשב בפגיעה בערך החברתי המוגן, במידת הפגיעה הרבה שנגרמה, בנסיבות הקשורות לביצוע העבירה ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת לאור תיקון 137 לחוק העונשין, אציע לחברי לקבוע מתחם עונש **שנע בין 16 ל- 22 שנות מאסר לריצוי בפועל** לצד עונשים נלווים.

אדגיש, שאיני מוצאת מקום לערוך אבחנה בהקשר זה בין שני הנאשמים, משום שבמעשיהם הם פעלו כגוף אחד במטרה משותפת וכמבצעים בצוותא, וגם אם היו הבדלים מסוימים בפעולותיהם הספציפיות הרי שאין בכך בלבד כדי לשנות את מתחם הענישה המוצע המתייחס לשניהם.

העונש הראוי בתוך המתחם

13. הנאשמים הם שני צעירים נעדרים עבר פלילי, כשנאשם 2 היה עדין תלמיד תיכון בזמן האירוע ואילו נאשם 1 עמד לפני שירות קבע בצה"ל. אין ספק כי תוצאות האירוע ישפיעו עליהם ועל בני משפחתם לתמיד.

14. אמנם הנאשמים הורשעו **לאחר ניהול הליך הוכחות** אך אציין כי הם וויתרו על חלק נכבד מעדי התביעה

ומיקדו את המחלוקת בשאלת היסוד הנפשי של הנאשמים, ובכך חסכו עדותם של עדים רבים ותרמו לחיסכון בזמן שנדרש לניהול ההליך.

עם זאת הנאשמים לא לקחו אחריות מלאה על האירוע ועל התוצאות הקשות שנגרמו, ואצל נאשם 2 נמצא סיכון גבוה ברמה חמורה להישנות עבירות דומות בתחום האלימות בעתיד, כך שהנאשמים אינם יכולים לבקש את אותה התחשבות השמורה למי שמודה ומביע חרטה.

15. לאחר שבחנתי את מכלול השיקולים ובעיקר בשים לב לגילם הצעיר של הנאשמים והעדרו של עבר פלילי כלשהו, אני סבורה כי יש למקם את עונשם בחלקו התחתון של מתחם

הענישה המוצע.

16. אשר לפיצוי - בין המשפחות המעורבות באירוע נערך הסכם סולחה במסגרתו שילמה משפחת הנאשמים פיצוי למשפחת המנוח, דבר המלמד על הכרה באשמה. עם זאת, הסכם הסולחה כולל בתוכו סעיף שיפוי שלפיו אם יחוייבו הנאשמים ע"י בית המשפט בתשלום נוסף על זה ששולם, על משפחת המנוח להודיע על ויתור או להשיב את הסכום הנוסף אם ישולם.

בנסיבות אלו טען ב"כ הנאשמים כי אין מקום לפסוק פיצוי נוסף על זה ששולם, ואילו ב"כ המאשימה הבהיר מדוע אין לוותר על הפיצוי כחלק מהעונש הראוי.

לאחר ששקלתי את טענות הצדדים בהקשר זה מקובלת עלי עמדת המאשימה לפיה הפיצוי אמור כעיקרון לשקף את הענישה הנדרשת ע"י בית המשפט על אירוע בו נלקחו חיי אדם, ואין בהסכמות שבין הצדדים כדי לחייב את בית המשפט. כידוע הסכם סולחה אינו תחליף להליך שיפוטי, בית המשפט אינו כבול להסכם המחייב רק את הצדדים, ולפיצוי יש משמעות מהותית ואמירה כי מי שפגע וגרם למוות ישלם גם בענישה שתפגע בכיסו.

(ראו עניין **גריפאת** שלעיל וע"פ 5998/15 **מוחמד עקול נ' מדינת ישראל** (ניתן ביום 27.06.16))

עם זאת, ובשים לב לסכומים ששולמו במסגרת הסכם הסולחה והרצון להשכין שלום בין שתי המשפחות, המתגוררות בסמוך ויש ביניהן קשרי משפחה, ניתן לטעמי להסתפק בסכום נמוך יחסית.

סוף דבר

17. נוכח כל האמור לעיל, אציע לחברי לגזור על כל אחד מהנאשמים את העונשים הבאים:

א. 17 שנות מאסר בפועל שיימנו מיום מעצרו של הנאשמים 28.6.20.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורם ממאסר, שלא יעברו כל עבירת אלימות מסוג פשע;

ג. 8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורם ממאסר, שלא יעברו כל עבירת אלימות מסוג עוון.

ד. פיצוי כספי בסך 75,000 ₪ שישולם לאלמנת המנוח ובנותיו בחלקים שווים (25,000 ₪ לכל אחת).

ג. ציגלר, שופט

השופט ליפשיץ:

אני מסכים.

**י. ליפשיץ, שופט
[אב"ד]**

השופט מנדלבוים:

אני מסכים.

ש. מנדלבוים, שופט

הוחלט פה אחד לגזור על כל אחד מהנאשמים את העונשים הבאים:

א. 17 שנות מאסר בפועל שיימנו מיום מעצרו של הנאשמים 28.6.20.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורם ממאסר, שלא יעברו כל עבירת אלימות מסוג פשע;

ג. 8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מיום שחרורם ממאסר, שלא יעברו כל עבירת אלימות מסוג עוון.

ד. פיצוי כספי בסך 75,000 ₪ שישולם לאלמנת המנוח ובנותיו בחלקים שווים (25,000 ₪ לכל אחת). הסכום לעיל ישולם ב 3 תשלומים שווים ורצופים, כאשר הראשון ביניהם ישולם 1.10.23 ויתרת התשלומים בתחילת כל חודש עוקב. התשלומים יבוצעו רק באמצעות מזכירות בית המשפט או המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות. נאסר על הנאשמים ליצור קשר, במישרין או בעקיפין, עם משפחת המנוח בהקשר זה. הסכומים לטובת בנותיו הקטינות של המנוח, כמצוין לעיל, יופקדו בתכניות חסכון שייפתחו על שם הקטינות ותוכניות אלה ייסגרו עד הגיע לגיל 18. אפוטרופוס הקטינות יהיה רשאי לבקש מבית המשפט לענייני משפחה שחרור כספים אלה או חלקם. הכספים ישולמו לקטינות באמצעות המרכז לגביית קנסות, והמרכז יוודא טרם העברת הכספים מילוי התנאים לעיל.

זכות ערעור לבית המשפט העליון בתוך 45 יום.

ניתן היום, י"ג תמוז תשפ"ג, 02 יולי 2023, בנוכחות הצדדים.